

Development of “Willingness to Become School Administrator and Adjustment Scale”

Temel ÇALIK¹, Emel TÜZEL^{2,*}

¹Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Turkey

²Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat, Turkey

Abstract

The purpose of this study is to develop a likert-style reliable and valid scale in order to measure teachers' level of willingness and adjustment to become school administrator. Before developing the scale, the literature had been carefully reviewed. The content validity was provided by making the corrections according to experts' suggestions. 221 primary and secondary school teacher participated in the validity and reliability studies. The exploratory factor analyses revealed that the scale involves 28 items within four factors. The explained variance was calculated 60.075% and Cronbach Alpha coefficient is .9075 for the reliability.

Article Info

Received
June 25, 2014

Accepted
July 05, 2014

Keywords
School administrator,
willingness,
adjustment, scale.

Summary

Introduction

There are different personal needs that shape people's behavior. Personal needs of individuals working in organizations is an important issue that affects the individual's willingness to do the job in terms of the needs being met in the process of doing their jobs. If individuals think that the job they do will meet their needs they want to do that job.

It can be said that there is not only one criteria in choosing of profession but many criteria such as income benefits that the profession will provide to the individual, career opportunities and job security. The desire to have a career may occur as an effective motivation form due to self-respect beyond and outside of the material interests of individuals who have the desire to rise in the organization.

As in all other occupations, in managerial profession one of the conditions to succeed is willingness. In addition, those who are willing to be managers are expected to apply for management positions. One of the most important pre-conditions in rising to the school management profession is teacher's willingness to be a school administrator and finding himself/ herself appropriate in this profession. In this study, it has been aimed to develop a scale to determine the factors that affect teachers' willingness to be school administrators by proceeding on career ladder and to find themselves appropriate for the profession.

Methodology

* Corresponding Author Phone: 0 (356) 252 16 16, E-mail: emeltuzel@hotmail.com

Bu çalışma Tüzel (2014)'ün “Eğitim Örgütlerinde Kadın Yöneticilerin Kariyer Engellerinin İncelenmesi (Ankara İli Örneği)” adlı doktora tezinden türetilmiştir.

In the phase of scale development, “Approach of Creating Theoretical Form – Experimental Form” and approach of consulting an expert opinion has been used together. First, the characteristics which affect being a school administrator have been studied in detail examining relevant literature and research results. A raw 92- item questionnaire was created. Evaluation of the scale in terms of scope validity and usability has been done in accordance with the opinions of four experts in the field of educational administration and supervision, one expert in the field of psychological counseling and guidance, and one expert in the field of elementary classroom teaching. A form with 56 questions has been created by eliminating the items which are not required to be kept within the scope of the research according to expert opinions. The 56 items obtained have been re-examined in two trainings within the scope of the opinions of experts in the field of measurement and evaluation. 22 more items that measure similar statements have been removed. Remaining statements have been organized in five-point Likert type in accordance with the recommendations of the experts and 34 items have been included in the application studies.

The data required for scale development study have been obtained from 221 teachers who work in primary and secondary schools (elementary) in central districts of Ankara city, in 2012-2013 academic year.

To reveal the construct validity, exploratory factor analysis has been performed by using SPSS 11.5 package software. In the exploratory factor analysis conducted in three stages it has been decided that the structures with how many factors are descriptive for the determined scale by conducting primarily the essential components analysis. In the second stage the factors consist of which variables have been determined with the varimax rotation. In the third stage obtained factors have been evaluated and named according to their load.

Findings

At the end of the factor analysis, five items which were overlapping and an item which was below .40 level of acceptance have been removed. It has been determined that the scale consisted of four factors.

In the first factor consists of 12 items, factor load values of items range from .74 to .57 and item total correlations range from .72 to .47. Cronbach’s Alpha reliability coefficient was calculated as .90. Analyzing the item content in the factor, it has been seen that this factor can be grouped under the heading of “working conditions” which affect the teachers’ willingness on being school administrators.

Second factor consists of 6 items. Factor load values of items range from .89 to .52 and item total correlations range from .86 to .48. Cronbach’s Alpha reliability coefficient was calculated as .93. Analyzing the item content in the factor, it has been seen that this factor can be grouped under the heading of “balancing the private life” which affect the teachers’ willingness on being school administrators.

In the third factor that consists of 6 items, factor load values of items range from .82 to .57 and item total correlations range from .76 to .51. Cronbach’s Alpha reliability coefficient was calculated as .85. Analyzing the item content in the factor, it has been seen that this factor can be grouped under the heading of “professional competence and belief of success” which affect the teachers’ willingness on being school administrators.

In the last factor that consists of 4 items, factor load values of items range from .79 to .68 and item total correlations range from .69 to .39. Cronbach’s Alpha reliability coefficient was calculated as .77. Analyzing the item content in the factor, it has been seen that this factor can be grouped under the heading of “status and gain” which affect the teachers’ willingness on being school administrators.

After varimax rotation the variances that explained by these four factors in the scale were calculated as respectively in the first dimension 20.691 %, in the second dimension 17.628 %, in the third dimension 13.177 % and in the fourth dimension 8.580 %. Four factors explained the 60.075 % of the total variance. Cronbach's Alpha reliability coefficient for the entire scale was calculated as .91.

Discussion

At the end of this study which aims to develop a scale to determine the willingness and the level of adjustment of the teachers relating to become school administrators, it has been revealed that the structure validity of the scale which consists of four factor and 28 items was ensured. Analyzing the Cronbach Alpha reliability coefficients, it has been determined that the developed scale can be used as a valid and reliable tool on determining the willingness and level of adjustment of the teachers relating to become school administrators. It can be said that the scale can be used in giving an opinion on teachers' perspectives relating to school leadership profession as well as determining their individual willingness on becoming school administrators and level of compliance. On the other hand, conducting researches of replicated validity and reliability studies and using the scale on teachers who work in different educational levels and different schools will make an important contribution on the validity and the reliability of the scale.

“Okul Yöneticisi Olmaya İlişkin İsteklilik ve Uyum Ölçeği”nin Geliştirilmesi

Temel ÇALIK¹, Emel TÜZEL²

¹Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara

²Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin okul yöneticisi olmaya ilişkin isteklilik ve uyum düzeylerini belirlemeye yönelik olarak likert tipinde geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Ölçek geliştirilmesi sürecinde öncelikle detaylı bir alan yazın taraması yapılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliği, başvuru uzman görüşleri doğrultusunda ölçeğin tekrar düzenlenmesi sonucunda sağlanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 221 ilk ve orta dereceli okul öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda dört boyuttan oluşan ve toplam varyansın 60.075’ini açıklayan 28 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır.

Makale Bilgisi

Gönderildi
25 Haziran 2014

Kabul Edildi
05 Temmuz 2014

Anahtar Kelimeler

Okul yöneticisi,
isteklilik, uyum, ölçek.

1. GİRİŞ

İnsanların davranışlarına yön veren farklı kişisel ihtiyaçları vardır. Örgütlerde çalışan bireylerin de yine iş ortamına taşıdıkları bireysel ihtiyaçları ile iş yapma süreçlerinde bireysel ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığı daima önemli bir konudur (Hoy ve Miskel, 2010, s. 127). Birey başkalarının yaşamlarını gözlemleyerek ve kendi kişisel deneyimlerine dayalı olarak bir işin sonucunu tahmin eder. Eğer yapılacak iş yararlı ve o işten beklenen sonuçlar olumlu ise o işe karşı güdülenme gerçekleşir (Selçuk, 2001, s. 214). Bir başka ifade ile, eğer birey yapacağı işin bireysel ihtiyaçlarını karşılayacağını düşünüyor ise, o işi yapmaya karşı isteklilik duyar.

Bireylerin, elde edecekleri maddi çıkarlar karşılığında içinde bulunduğu örgütün amaçlarına hizmet ettiği kabul edilir. Ancak maddi çıkar karşılığında örgütün amaçlarına hizmet edeceği düşünülen bireylerin, aynı zamanda kendi kişisel kariyer amaçlarını düşündüğü de bir gerçektir. Bireyler bir taraftan örgütün amaçlarına hizmet ederken, diğer taraftansa örgüt içinde yükselmek ister. Yükselme isteğinin içinde bireysel maddi çıkarların artış göstermesi beklentisi de bulunabilir (Eryiğit, 2000). Zira hiyerarşik olarak düzenlenmiş örgütsel yapılar incelendiğinde, hiyerarşinin basamaklarında yükseldikçe, bu hiyerarşik konumlara bağlı olarak elde edilebilen maddi ve toplumsal yararlar ve elde edilen güçte bir artışın söz konusu olduğu görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, çalışanların örgütsel hiyerarşinin üst basamaklarına doğru ilerleme isteğine sahip olmaları da olağan karşılanan bir durumdur (İnandı ve Tunç, 2012, s. 204). Bununla birlikte, örgüt içinde yükselme isteği bulunan bireyin maddi çıkarlarının dışında ve ötesinde kendisine olan saygısı gereği kariyer sahibi olma arzusu da özellikle günümüzde etkili bir güdülenme biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Bireyin kariyer edinme ve yükselme isteği, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en üst iki basamağında yer alan benlik ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı ile ilişkilendirilerek anlaşılabilir (Eryiğit, 2000).

Kuzgun (2000)'a göre bireylerin kariyer seçimini etkileyen temel faktörler; bireysel yetenekler, bireysel ilgiler, meslek değerleri, yetkinlik beklentisi, risk alma, psikolojik

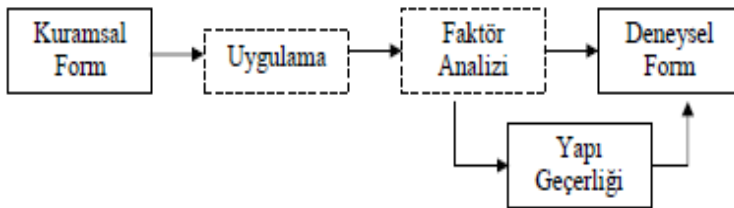
ihtiyaçlar, sosyo-ekonomik düzey, aile ilişkileri ve cinsiyettir. Ömürbile ve Usul (2008, s. 165) bireylerin meslek seçiminde etkili olan faktörleri, ağırlıkları bireyden bireye değişiklik gösterebilecek olan, bireyin mesleğe ilişkin düşünceleri, meslekten kaynaklanan etkenler ve çevresel etkenler olarak üç grupta incelemenin mümkün olduğunu belirtmekle birlikte, Pekkaya ve Çolak (2013, s. 799) ise, meslek seçiminde yalnız bir kriterin değil, mesleğin bireye sağlayacağı gelir avantajları, kariyer imkanları, iş güvencesi gibi çok sayıda kriterin söz konusu olduğunu vurgulamaktadır. Buna göre, meslek seçimini etkileyen çeşitli nitelikteki faktörlerin varlığından bahsetmek mümkündür.

Yöneticilik mesleğinde diğer tüm mesleklerde olduğu gibi başarılı olmanın koşullarından birisi de istekliliktir ve yöneticilik için istekli olanların yöneticiliğe başvurularının alınması gerekir (Taymaz, 2007, s. 89). Açıkalın, (1994, s. 14) ise, kendisini yöneticilik makamı için yeterli gören ve yöneticilik görevini başarıyla sürdüreceğini düşünen öğretmenlerin okul müdürlüğü görevine talip olmalarını doğal karşılamaktadır. Bir diğer ifade ile, okul yöneticiliği mesleğine yükselmedeki en önemli ön koşullardan biri, öğretmenin yönetici olmayı istemesi ve kendisini mesleğe uygun bulmasıdır. Bu çalışmada da öğretmenlerin kariyer basamaklarında ilerleyerek okul yöneticisi olmaya ilişkin istekliliklerini ve kendilerini mesleğe uygun bulmalarını etkileyen faktörlerin neler olduğunun belirlenmesi amacıyla bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Geliştirilen bu ölçeğin, öğretmenlerin okul yöneticisi olmaya ilişkin istekliliklerini etkileyen faktörleri ortaya koyması ve bu faktörleri öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, branş gibi çeşitli demografik değişkenleri açısından değerlendirmeye de uygun olması açısından, okul yöneticiliği mesleğinin tercih edilmesinde etkili olan öğretmenlere ait bireysel değişkenlerin yanı sıra, okul yöneticiliğinin tercih edilmesine etki eden mesleki özelliklerini belirlemeye de hizmet etmiş olacaktır.

2. YÖNTEM

2.1. Ölçek Maddelerinin Belirlenmesi

Ölçeklerin geliştirilmesi aşamasında, “Kuramsal Form-Deneysel Form Oluşturma Yaklaşımı” ve uzman görüşüne başvurma yaklaşımları bir arada kullanılmıştır. Tezbaşaran (1997) bu yaklaşımda kuramsal formun, ölçülmek istenilen psikolojik yapıyı ölçtüğü varsayılan maddelerin belirlenmesi sonucunda oluşturulmuş bir ölçme aracı taslağı niteliği taşıması ve maddeler oluşturulurken, ölçülmek istenilen yapının olabilecek tüm alt boyutlarının da göz önünde bulundurularak kuramsal bir temelde hazırlanması gerektiğini belirtmektedir (Tezbaşaran, 2007’den akt. Yurdugül, 2005). Deneysel form ise, kuramsal formun uygulanması sonrasında, üretilen maddelerin hangi boyutlar altında yer aldığını gösteren ve yer aldıkları boyutlardaki temsil güçlerine göre yeniden düzenlenmiş halidir. Aşağıda yer alan Şekil 1’de kuramsal formdan deneysel form oluşturma sürecine kadar yapılan işlemler gösterilmektedir.

Şekil 1. Kuramsal form-deneysel form oluşturma yaklaşımı aşamaları (Yurdugül, H. (2005).

Okul Yöneticisi Olmaya İsteklilik ve Uyum Ölçeği'nin geliştirilmesi aşamasında öncelikle ilgili literatür ve araştırma sonuçları incelenerek okul yöneticisi olmayı etkileyen özellikler detaylı olarak incelenmiştir. Bu özellikleri içeren 92 maddelik ham bir soru formu oluşturulmuştur. Ölçeğin kapsam geçerliliği ve kullanılabilirlik açısından değerlendirilmesinin istendiği dört eğitim yönetimi ve denetimi alan uzmanı, bir psikolojik danışma ve rehberlik alan uzmanı ve bir ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği alan uzmanının görüşleri doğrultusunda, araştırma kapsamında tutulması gerekli görülmeyen maddeler elenerek, 56 soruluk bir form oluşturulmuştur. Elde edilen 56 madde iki eğitimde ölçme ve değerlendirme alan uzmanının da görüşleri kapsamında tekrar incelenmiş, benzer ifadeleri ölçen 22 madde daha çıkartılmış, kalan ifadeler ise uzmanların önerileri doğrultusunda düzenlenerek 34 maddeden oluşan ve 1-Hiç katılmıyorum, 2-Az katılıyorum, 3-Orta düzeyde katılıyorum, 4-Katılıyorum ve 5-Tamamen katılıyorum şeklinde derecelendirilen beşli likert tipindeki ölçek uygulama çalışmalarına dahil edilmiştir. Veri toplama aracında ölçeğe ek olarak ayrıca katılımcıların cinsiyetini, medeni durumunu, yaşını, görev yapılan okuldaki hizmet süresini, mesleki kıdemini, branşını, mezun olunan kurumu, lisansüstü eğitim derecesini, okul yöneticiliği deneyimini, daha önce okul yöneticiliği sınavlarına girip girmeme durumunu, halen çalışılan okuldaki okul müdürünün cinsiyetini ve halen çalışılan okuldaki müdür yardımcısı/ yardımcılarının cinsiyetini belirlemeye yönelik olarak hazırlanan ve on iki sorudan oluşan bir soru formu da yer almıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Ölçek geliştirme çalışmaları, 2012-2013 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerine bağlı ilk ve orta dereceli okullarda (ilköğretim) görev yapmakta olan 250 öğretmenden oluşan bir çalışma grubu üzerinde yapılmıştır. Toplanan ölçekler değerlendirilerek eksik doldurulan veya geri dönmeyen 29 veri toplama aracı analiz dışında tutulmuştur. Toplam 221 öğretmeninden elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır.

Yapılan çalışmada yer alan öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin bulgular şunlardır: Katılımcıların 80'i (%36) kadın, 141'i (%64) erkektir. Yaşları 21 ile 56 arasında değişmektedir, yaş ortalamaları ise 30.4 (S=6.4) olarak hesaplanmıştır. 129'u (%58) evli, 87'si (%40) bekâr ve 5'i (%2) dul/boşanmış'tır. 101'i sınıf (%46), 120'si (%54) ise branş öğretmenidir. Halen görev yapmakta oldukları okuldaki hizmet süreleri 1-20 yıl arasında değişim göstermektedir, ortalama görev süreleri ise 3.3 yıl (SS=3.0) olarak hesaplanmıştır. Mesleki kıdemleri 1-34 yıl arasında değişim göstermekle birlikte, mesleki kıdemlerine ilişkin ortalamaları 6.8 yıldır (S=5.5). Katılımcıların çoğunluğu (n=172, %78) eğitim fakültesi mezunu iken, 21'i (%10) fen-edebiyat fakültesi, 20'si (%9) eğitim fakülteleri dışında kalan iktisadi ve idari bilimler fakültesi, ziraat fakültesi vb. gibi diğer fakültelerden mezundur. 5 katılımcı (%2) eğitim enstitüsü, 2 katılımcı ise (%1) yüksek öğretmen okulu mezunudur. Katılımcıların 204'ü (%92) lisansüstü eğitim derecesine sahip değilken, 16'sı yüksek lisans (%7) ve 1 katılımcı ise (%0.5) doktora derecesine sahiptir. 195 öğretmenin (%88) okul yöneticiliği deneyimi bulunmazken, 14'ü (%6) okul müdürlüğü, 12'si (%6) ise müdür yardımcılığı/başyardımcılığı deneyimine sahiptir. Daha önce okul yöneticiliği sınavına giren katılımcı sayısı 29 (%13) iken, 192 katılımcı (%87) ise okul yöneticiliği sınavlarına girmemiştir. 27 katılımcının (%12) halen çalışmakta olduğu okuldaki okul müdürünün cinsiyeti kadın iken, erkek okul müdürü ile çalışan katılımcı sayısı 194'tür (%88). 185 katılımcının halen görev yapmakta olduğu okuldaki müdür yardımcısı erkek iken, 12 katılımcı (%5) kadın müdür yardımcısı, 24 katılımcı (%24) ise hem kadın hem erkek müdür yardımcılarının görev aldığı okullarda çalışmaktadır.

2.3. İşlem

Ölçek geliştirmede, maddeler arasındaki korelasyonlar ölçeğin tek bir yapıyı ölçtüğüne ilişkin bir kanıt olarak ele alınabilir. Bu nedenle, geliştirilen ölçekte yer alan her bir maddeye katılımcıların verdiği cevaplar arasında belirli bir düzen olup olmadığı belirlenmek istenerek (Tavşancıl, 2010, s.46) ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak üzere SPSS 11.5 paket programı kullanılarak açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi ile, birbiri ile ilişkili çok sayıda değişken bir araya getirilerek, kavramsal olarak anlamlı daha az sayıda değişken (faktör, boyut) bulmak, keşfetmek (Büyüköztürk; 2007, s.117; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2010, s.177) amaçlanmıştır.

Üç aşamada gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizinde öncelikle temel bileşenler analizi yapılarak kaç faktörlük yapıların belirlenen ölçek için açıklayıcı olduğuna karar verilmiştir. İkinci aşamada varimax döndürme işlemi ile faktörlerin hangi değişkenlerden oluştuğu belirlenmiştir. Üçüncü aşamada ise elde edilen faktörler yüklerine göre değerlendirilmiş ve adlandırılmıştır. Faktör analizi değişkenler arası korelasyon matrisi temel alınarak yapıldığından, faktör analizinden önce veri seti içerisindeki satırlarda kayıp değerlerin silme veya tahmin yoluyla ortadan kaldırılması gerekmektedir (Şencan, 2005'den akt. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2010, s. 207). Yapılan pilot uygulama çalışması sonucunda elde edilen veri seti içerisindeki kayıp verilere, eksik değerden önceki son tam gözlem değeri ve eksik değerden sonraki ilk tam gözlem değerini yerleştirmede kullanılan "linear interpolation" işlemi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Okul Yöneticisi Olmaya İsteklilik ve Uyum Ölçeğinin Yapısal Geçerlilik ve Faktör Yapılarına İlişkin Analiz Sonuçları

Açımlayıcı faktör analizi uygulaması öncesinde, örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygunluğunu test etmek amacıyla, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Yapılan KMO ve Bartlett's testi sonuçları incelendiğinde, KMO değerinin .864 olduğu bulunmuştur. Buna göre, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için "iyi derecede" yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010, s. 207).

Öncelikle analize temel alınan 34 maddelik ölçeğe ilişkin faktör sayısına karar vermek üzere özdeğerler (initial eigenvalues), varyanslar ve yamaç birikinti grafiği incelenmiştir. Özdeğeri 1'in üzerinde olan ve varyansa yaptığı katkı %68.801 olan yedi faktör bulunmuştur. Ancak her bir faktörün varyansa yaptığı katkı incelendiğinde, ilk dört bileşenden sonra bu katkının azaldığı görülmüştür. Bu nedenle yamaç birikinti grafiği (scree plot) incelenmiş ve beşinci noktadan sonra eğimin bir plato yaptığı belirlenmiştir. Bu nedenle analizin 4 faktör için tekrarlanmasına karar verilmiştir.

Dört faktör için tekrarlanan ve varimax rotasyonu uygulanan analizde, faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkının birinci faktör için %18.531, ikinci faktör için %14.796, üçüncü faktör için %11.661 ve dördüncü faktör için %11.506 olduğu görülmüştür. Belirlenen dört faktörün varyansa yaptıkları toplam katkı ise %56.494'tür.

Kim-Yin (2004), bir maddenin ölçekte kalması için karar verilebilmesinde örneklem büyüklüğünün önemli olduğunu ve faktör yükü .40 olan bir madde için örneklem büyüklüğünün en az 200 olması gerektiğini belirtmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010, s. 194). Pilot uygulama çalışmasında 221 katılımcı yer aldığı için, okul yöneticisi olmaya isteklilik ve uyum ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizinde, faktör yük değerleri için kabul düzeyi .40 olarak belirlenmiştir.

Dört faktör için yapılan analizde, maddeler binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılamaları açısından değerlendirdiğinde, beş maddenin (7, 23, 6, 20 ve 21) binişik, bir maddenin (4) ise .40 kabul düzeyinin altında olduğu görülmüştür. Bu maddelerin analiz dışında bırakılması sonucunda elde edilen ve 28 maddeden oluşan ölçeğe ait faktör deseni, maddelerin faktör yük değerleri, özdeğerleri, açıklanan varyansları, birikimli varyans ve Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Okul Yöneticisi Olmaya İsteklilik ve Uyum Ölçeği Faktör Analizi ve Cronbach's Alpha Güvenirlik Katsayıları

Nihai Form No.	Pilot Uygulama No.	Maddeler/Kodlama (t=Ters Kodlanan)	Faktörler				Madde Toplam Korelasyonları
			1. Çalışma Koşulları	2. Özel Hayatı Dengeleme	3. Mesleki Yeterlik ve Başarı İnancı	4. Statü ve Kazanım	
12	15	Haftalık çalışma süremi artıracacağı için okul yöneticisi olmak istemem.	.74				.72
13	16	Senelik izin/tatil süremi kısaltacağı için okul yöneticisi olmak istemem.	.72				.66
14	17	Okul yöneticileri sık yer değiştirdiği için okul yöneticisi olmak istemem.	.69				.58
15	18	İş ortamında daha fazla stres yaşamama sebep olacağı için okul yöneticisi olmak istemem.	.69				.66
11	14	Öğretmenlikten daha fazla sorumluluk yükleyeceği için okul yöneticisi olmak istemem.	.69				.64
10	13	Ev işlerine/düzenine daha az zaman ayırmama neden olacağı için okul yöneticisi olmak istemem.	.68				.72
9	12	Eşime daha az zaman ayırmama neden olacağı için okul yöneticisi olmak istemem.	.66				.70
8	11	Çocuklarıma daha az zaman ayırmama sebep olacağı için okul yöneticisi olmak istemem.	.65				.68
7	10	Öğretmenliğin sağladığı toplumsal statüden memnun olduğum için okul yöneticisi olmak istemem.	.65				.56
6	9	Öğretmenliğin sağladığı özlük haklarını yeterli bulduğum için okul yöneticisi olmak istemem.	.62				.52
5	8	Öğretmenlikten aldığım ücreti yeterli bulduğum için okul yöneticisi olmak istemem.	.59				.51
16	19	Öğretmenlerle ve diğer çalışanlarda sıcak ilişkiler kurmamı engelleyeceği için okul yöneticisi olmak istemem.	.57				.47
24	30	Okul yöneticisi olursam ev işleri/ev düzenine yeterince zaman ayırabilirim. (t)		.89			.86
27	33	Okul yöneticisi olursam eşime yeterli zaman ayırabilirim. (t)		.89			.88
26	32	Okul yöneticisi olursam aile-iş hayatımı dengeleyebilirim. (t)		.88			.90
25	31	Okul yöneticisi olursam sosyal/kültürel hayatıma yeterince zaman ayırabilirim. (t)		.87			.86
23	29	Okul yöneticisi olursam çocuklarıma yeterli zaman ayırabilirim. (t)		.85			.89
28	34	Okul yöneticisi olursam diğer öğretmenlerle olan arkadaşlık ilişkilerim ile yöneticilikten doğan ilişkilerimi dengeleyebilirim. (t)		.52			.48
19	25	Mesleki tecrübelerim başarılı bir okul yöneticisi olmak için yeterlidir. (t)			.82		.76
22	28	Okul yöneticiliği ile ilgili gerekli idari/yönetimsel becerilere sahibim. (t)			.81		.74
20	26	Okul yöneticisi olursam, karşılaşılabileceğim sorunları çözmeye yeterli dayanıklılığımı gösterebilirim. (t)			.76		.67
21	27	Okul yönetimi ile ilgili mevzuatlar/yönetmelikler hakkında yeterli bilgiye sahibim. (t)			.73		.60

18	24	Bugüne kadar almış olduğum eğitim başarılı bir okul yöneticisi olmak için yeterlidir. (t)	.68	.54		
17	22	Başarılı bir okul yöneticisi olabileceğimi düşünüyorum. (t)	.57	.51		
3	3	Toplum içerisinde bana daha fazla saygınlık sağlayacağı için okul yöneticisi olmak isterim. (t)	.79	.58		
2	2	Kariyer gelişimim sürecinde bir basamak görevi göreceği için okul yöneticisi olmak isterim. (t)	.71	.69		
1	1	Okul yöneticisi olmak kariyer hedeflerimin başında yer alıyor. (t)	.70	.67		
4	5	Maaşımda meydana gelecek iyileşme için okul yöneticisi olmak isterim. (t)	.68	.39		
(Rotated) Özdeğerler			5.793	4.936	3.690	2.402
(Rotated) Açıklanan varyans (%)			20.691	17.628	13.177	8.580
Birikimli Varyans (%)			60.075			
Cronbach's Alpha			.90	.93	.85	.77
Cronbach's Alpha (Tümü)			.91			

Okul Yöneticisi Olmaya İsteklilik ve Uyum Ölçeği'nde yer alan maddelerden, okul yöneticisi olmaya engel teşkil eden ifadeler soru formunda yer alan likert puanlaması ile kodlanırken, ölçekte yer alan ve okul yöneticisi olmaya engel teşkil etmeyen maddeler ise tersten kodlanmıştır. Buna göre ölçekten alınan puanın artması, katılımcının okul yöneticisi olmaya ilişkin daha olumsuz bir yaklaşıma sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 1 incelendiğinde, yapılan faktör analizi sonucu ölçeğin dört faktörden oluştuğu görülmektedir. 12 maddeden oluşan birinci faktör incelendiğinde, maddelerin faktör yük değerlerinin .74 ile .57; madde toplam korelasyonlarının ise .72 ile .47 arasında değiştiği görülmektedir. Bu faktöre ilişkin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır. Faktörde yer alan madde içerikleri incelendiğinde, bu faktörün öğretmenlerin okul yöneticiliği yapmalarına ilişkin istekliliklerini etkileyen "çalışma koşulları" başlığı altında toplanabileceği görülmüştür.

6 maddeden oluşan ikinci faktör incelendiğinde, maddelerin faktör yük değerlerinin .89 ile .52; madde toplam korelasyonlarının ise .86 ile .48 arasında değiştiği görülmektedir. Bu faktöre ilişkin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Faktörde yer alan madde içerikleri incelendiğinde, bu faktörün öğretmenlerin okul yöneticiliği yapmalarına ilişkin istekliliklerini etkileyen "özel hayatı dengeleme" başlığı altında toplanabileceği görülmüştür.

6 maddeden oluşan üçüncü faktör incelendiğinde, maddelerin faktör yük değerlerinin .82 ile .57; madde toplam korelasyonlarının ise .76 ile .51 arasında değiştiği görülmektedir. Bu faktöre ilişkin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır. Faktörde yer alan madde içerikleri incelendiğinde, bu faktörün öğretmenlerin okul yöneticiliği yapmalarına ilişkin istekliliklerini etkileyen "mesleki yeterlik ve başarı inancı" başlığı altında toplanabileceği görülmüştür.

4 maddeden oluşan son faktör incelendiğinde ise, maddelerin faktör yük değerlerinin .79 ile .68; madde toplam korelasyonlarının ise .69 ile .39 arasında değiştiği görülmektedir. Bu faktöre ilişkin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı .77 olarak hesaplanmıştır. Faktörde yer alan madde içerikleri incelendiğinde, bu faktörün öğretmenlerin okul yöneticiliği yapmalarına ilişkin istekliliklerini etkileyen "statü ve kazanım" başlığı altında toplanabileceği görülmüştür.

Varimax rotasyon uygulaması sonrasında ölçekte yer alan bu dört faktörün açıkladıkları varyanslar sırasıyla birinci boyutta %20.691, ikinci boyutta %17.628, üçüncü boyutta %13.177 ve dördüncü boyutta %8.580 olmak üzere dört faktör toplam varyansın %60.075'ini

açıklamıştır. Ölçeğin tamamına ilişkin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır.

Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda oluşturulan nihai soru formunda (Bkz. Ek 1) yer alan "Okul Yöneticisi Olmaya İsteklilik ve Uyum Ölçeği"nin alt boyutları ve bu boyutlarda yer alan madde numaraları aşağıda yer alan Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Okul Yöneticisi Olmaya İsteklilik ve Uyum Ölçeği Madde Numaraları*

Boyut Adı	Madde No/Kodlama
Çalışma koşulları	12, 13, 14, 15, 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 16
Özel hayatı dengeleme	24(t), 27(t), 26(t), 25(t), 23(t), 28(t)
Mesleki yeterlik ve başarı inancı	19(t), 22(t), 20(t), 21(t), 18(t), 17(t)
Statü ve kazanım	3(t), 2(t), 1(t), 4(t)

*(t)=Ters kodlanmış maddeler.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmenlerin okul yöneticisi olmalarına ilişkin isteklilik ve uyum düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirmeyi amaçlayan bu çalışma sonucunda, dört faktörlü ve 28 maddeden oluşan bir ölçek ortaya koyulmuştur. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi sonucunda açıklanan toplam varyans %60.075 olarak bulunmuştur. Buna göre ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlandığı ortaya koyulmuştur.

Faktör analizi sonucunda dağılan maddeler içerikleri açısından incelendiğinde, birinci faktörde yer alan 12 maddenin "çalışma koşulları"; ikinci faktörde yer alan 6 maddenin "özel hayatı dengeleme"; üçüncü faktörde yer alan 6 maddenin "mesleki yeterlik ve başarı inancı" ve dördüncü faktörde yer alan 4 maddenin ise "statü ve kazanım" boyutları altında yer alabileceği belirlenmiştir.

Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .91 olarak belirlenmiş olup, alt faktörlerdeki Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları ise çalışma koşulları boyutunda .90, özel hayatı dengeleme boyutunda .93, mesleki yeterlik ve başarı inancı boyutunda .85 ve statü ve kazanım boyutunda ise .77 olarak hesaplanmıştır. Buna göre geliştirilen ölçeğin öğretmenlerin okul yöneticisi olmalarına ilişkin isteklilik ve uyum düzeylerini belirlemede geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilmesi görülmektedir.

İlkokul ve ortaokul (ilköğretim) öğretmenleri üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları gerçekleştirilen ve öğretmenlerin okul yöneticisi olmaya isteklilik ve uyum düzeylerini belirlemeye yönelik olarak geliştirilen bu ölçeğin, öğretmenlerin okul yöneticisi olmaya ilişkin bireysel isteklilik ve uyum düzeylerini belirlemenin yanı sıra, öğretmenlerin okul yöneticiliği mesleğine ilişkin bakış açılarına yönelik bir fikir vermekte de kullanılabilmesi söylenebilir. Diğer taraftan ölçeğin farklı öğretim kademelerinde ve okul türlerinde görev yapmakta olan öğretmenler üzerinde kullanıldığı ve geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yinelenmesi araştırılmaların yapılması, ölçeğin geçerlik ve güvenirliği üzerinde önemli katkılar sağlayacaktır.

5. KAYNAKÇA

Açıkalın, A. (1994). *Çağdaş örgütlerde insan kaynağının yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. (7. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Eryiğit, S. (2000). Kariyer yönetimi. *Kamu-İş: İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 6(1).
- Hoy, W. K. ve Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi: Teori, araştırma ve uygulama*. (7. Baskıdan çeviri) (Çev. Ed. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İnandı, Y. ve Tunç, B. (2012). Kadın öğretmenlerin kariyer engelleri ile iş doyum düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 203-222.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek danışmanlığı kavramlar, uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ömürbile, V. ve Usal, H. (2008). Muhasebe mesleğinin seçilmesinde etkin olan etkenlerin faktör analiziyle incelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 37, 164-173.
- Pekkaya, M. ve Çolak, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin AHP ile belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4), 797-818.
- Selçuk, Z. (2001). *Gelişim ve öğrenme*. (8.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Taymaz, H. (2007). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi*. (8. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tüzel, E. (2014). *Eğitim örgütlerinde kadın yöneticilerin kariyer engellerinin incelenmesi (Ankara ili örneği)*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.
- Yurdugül, H. (2005). *Davranış bilimlerinde ölçek geliştirme çalışmaları için bazı ayrıntılar*.http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/FA_OrneklemGenislikleri adresinden 26.02.203 tarihinde erişilmiştir.